



SHARE: demograafilised tunnused ja sotsiaalvõrgustikud

Liili Abuladze

SHARE projektijuht, Tallinna Ülikooli Eesti Demograafia Instituut

www.share-estonia.ee

10.10.2014



TALLINN UNIVERSITY
Estonian Institute for Population Studies

Infotund magistrantidele, doktorantidele ja juhendajatele
SHARE andmebaasi võimalused üliõpilastööde jaoks

Leibkonnaliikmed

Leibkonnaliikmeteks loetakse kõik need inimesed, kes elavad ühel ja samal elamispinnal (sisenevad ja väljuvad sama ukse kaudu). Leibkonna liikmetel on ühine eelarve ja tavaliselt ühised söögikorrad. Erandiks on üürnikud, kes maksavad üüri. Üürnikud ei ole leibkonna liikmed isegi sellisel juhul, kui nad aeg-ajalt söövad koos leibkonnaga. Ajutiselt äraolevateks leibkonnaliikmeteks loetakse isikud, kellel puudub teine peamine elamispind, kes on säilitanud majanduslikud sidemed leibkonnaga ning kelle äraolek ei kesta üle 12 kuu



Peamised demograafilised tunnused

- Leibkonnatabel – kaardistab koos elavad isikud, kes sisenevad ja väljuvad ühest (välis)uksest (sugu, sünniaasta ja –kuu).
- Küsitletakse kooselupaari puhul mõlemat partnerit. Partner võib olla alla 50-aastane. Küsimusi sotsiaalse ja majandusliku abi, (ühis-)varade, kõigi (ka võõras-, lapsendatud, kasu-) laste kohta küsitakse ühe paarilise käest.
- Nii ametliku perekonnaseisu kui vabaabielu partneri olemasolu kaardistamine
 - Muutus seisundis eelmisest lainest
 - Kokku- ja lahkuelamaasumise, abielu ja lahutuse sõlmimise, varalepingu sõlmimise aeg (kuu ja aasta)
 - Lesestumise aeg (kuu ja aasta)
- Haridustaseme andmed (üldharidus- ja kutseharidustasemed)
- Enda ja vanemate sünniriik (alates 5.lainest) – võimaldab eristada 2. põlvkonna sisserännanuid
- Kodakondsus (kas sünnil või naturalisatsiooni korras)
- Eestil ka küsimus, kas elas 20.08.1991.a. Eestis, Eestisse saabumise aeg



Lähivõrgustik (vanemad, vennad-õed, lapsed)

Vanemad – bioloogilised vanemad:

Kas elab, kui vana või millal suri, amet (kui vastaja oli 10-aastane), kui kaugel elab, suhtlemissagedus, vanema tervis

Õed, vennad – ka kasuõed ja kasuvennad:

Mitmenda lapsena vastaja peres kasvas, elusolevate õdede-vennade arv

Lapsed – ka elukaaslase, lapsendatud, kasu- ja võõraslapsed tuleb arvestada (asendusperekonnas on kasulaps). Üldjuhul küsitakse (CH moodulis) elusolevate laste kohta. Lastelaste puhul võib esineda, et jutuks on ka surnud lapsed. Kaardistatakse lapse: perekonnaseis, kodunt lahku elama asumise aeg, haridustase (üld- ja kutseharidus), kooselu, noorima lapselapse sünniaasta, lastelaste arv, kui kaugel elab, suhtlemissagedus, sots-maj. seis ja muutused lainete vahel.



Sotsiaalsed võrgustikud

Nüüd esitan ma teile mõned küsimused teie suhete kohta teiste inimestega. Inimesed räägivad omavahel aegajalt nii headest kui halvadest asjadest, kui ka muredest ja rõõmudest oma elus. Mõelge, kellega te VIIMASE 12 KUU jooksul olete kõige sagedamini arutanud enda jaoks olulisi asju?

Neid asju võib arutada näiteks pereliikmete, sõprade, naabrite või teiste inimestega. Õelge nende inimeste eesnimed.



Sotsiaalsed võrgustikud

- Nn. nimegeneraatori meetodil (Burt 1986)
- Kaardistatakse kuni 7 lähedast isikut ja nende:
 - nimi,
 - sugu,
 - suhe vastajasse,
 - geograafiline kaugus – sama leibkond kuni 500+ km,
 - suhtlemissagedus – igapäevaselt kuni mitte kunagi,
 - läheduse aste – neljane skaala,
 - rahulolu suhtega – skaala 0-10,
 - rahulolu võrgustikuga üldiselt - skaala 0-10 (k.a. neilt, kel pole võrgustikku)



Suhe vastajasse

1. Abikaasa/elukaaslane
2. Ema
3. Isa
4. Ämm
5. Äi
6. Võõras(kasu-)ema
7. Võõras(kasu-)isa
8. Vend
9. Õde
10. Laps
11. Võõras(kasu-)laps/teie praeguse elukaaslase laps
12. Väimees
13. Minia
14. Lapselaps
15. Vanaisa või- ema
16. Tädi
17. Onu
18. Venna-või õetütar
19. Venna-või õepoeg
20. Muu sugulane
21. Sõber, (endine) koolikaaslane
22. (Endine) kolleeg
23. Naaber
24. Endine abikaasa/elukaaslane
25. Kirikuõpetaja või muu vaimulik
26. Muu professionaalne nõustaja (arst, psühholoog jne)
27. Koduabiline või koduõde
96. Mitte ükski neist



Lähedus

Kui lähedasena te ennast temaga tunnete? Kas

...

1. mitte väga lähedasena
2. mõnel määral lähedasena
3. väga lähedasena
4. ülimalt lähedasena



Oluline sotsiaalne taust

Sotsiaalne taust (mõõdetuna nt haridustaseme kaudu või ameti kaudu) on oluline tegur vananemisel:

Haridus hoiab eurooplasi vormis: võrreldes kõrgema haridustasemega on madalama haridusega inimesed 70% võrra tihedamini füüsiliselt mitte-aktiivsed ja 50% võrra tõenäosemalt rasvunud

Haridus aitab ära hoida depressiooni: üle-euroopalises võrdluses peegeldab depressiooni levimus vanemaealiste hulgas haridusmustrite erinevusi. Maa-keskselt, on madalama sissetuleku või madala netorikkusega inimesed sagedamini depressioonis

Kõrgem haridustase hoiab ära sotsiaalse isolatsiooni: raskete tegevuspiirangutega inimeste puhul on kõrgema haridusega inimestel suurem tõenäosus omada suuremat ja variatiivsemat võrgustikku



Oluline lähivõrgustik

Pere olemasolu on tähtis, kuid väljendub erinevalt:

- Vaid 13% taanlasi elab samas leibkonnas oma lastega, samal ajal kui Hispaanias on neid 52%
- Põhjamaades annab materiaalselt abi vanem põlvkond lastele, Lõuna-Euroopas – noorem põlvkond oma vanematele



Välispäritolu rahvastiku erinevused

Välispäritolu rahvastikul ilmnevad olulised erinevused, pole selgust, kas parem tervis või halvem:

Eesti välispäritolu rahvastiku seas rohkem tegevuspiirangutega inimesi.

Milline on 2. põlvkonna tervis?



Sotsiaalvõrgustikud ja toimetulekupiirangute seosed

Sotsiaalvõrgustik suureneb

toimetulekupiirangute arenedes algul, kuid raskete piirangute kujunemisel väheneb.

Üle 80-aastaseid raskete

tegevuspiirangutega mehi iseloomustavad kõige halvemad sotsiaalvõrgustiku näitajad (väikesed, suhtlevad harva, asuvad kaugel, pole ka rahul).



liili@tlu.ee



TALLINN UNIVERSITY
Estonian Institute for Population Studies

Infotund magistrantidele, doktorantidele ja juhendajatele
SHARE andmebaasi võimalused üliõpilastööde jaoks